

รายงานสืบเนื่อง

การประชุมสัมมนาวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ

เครือข่ายบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ ครั้งที่ 16

และ

การประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ครั้งที่ 3

“งานวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่น”

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

ร่วมกับเครือข่ายบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ

22 กรกฎาคม 2559

ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

การศึกษาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เพื่อพัฒนาสู่การเป็นประชาคมอาเซียน:
กรณีศึกษาในเขตชุมชนตำบลดงมูลเหล็ก อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์
The study of Ecotourism Attractions to ASEAN Community: A Case
Study of Dong-Mun-Lek Subdistrict, Muang Phetchabun

วันวิสาข์ หมั่นจง¹

Wanwisa Meunchong¹

¹อาจารย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในเขตตำบลดงมูลเหล็ก อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อเตรียมความพร้อมสู่การเป็นประชาคมอาเซียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนในเขตตำบลดงมูลเหล็ก จำนวน 80 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับ ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในเขตชุมชนตำบลดงมูลเหล็ก อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 4 แห่ง ได้แก่ อุทยานปลา ศูนย์สมุนไพรในโรงเรียน วัดราชบุรณะ (วัดหลวงพ่อทั้ง) และกลุ่มหัตถกรรมงานไม้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในเขตตำบลดงมูลเหล็กมีความ คิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวของอุทยานปลาและศูนย์สมุนไพรในโรงเรียน อยู่ในระดับ ปานกลาง ส่วนวัด ราชบุรณะ (วัดหลวงพ่อทั้ง) และกลุ่มหัตถกรรมงานไม้ มีความคิดเห็นว่ามีศักยภาพอยู่ในระดับ มาก นอกจากนี้ ยังมี ข้อเสนอแนะให้มีการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวต่อไป โดยให้ประชาชนและหน่วยงานทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมมาก ยิ่งขึ้น ตลอดจนมีการจัดทำป้ายบอกทาง และจัดให้มีการประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยวอย่างจริงจัง

คำสำคัญ : การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ประชาคมอาเซียน

Abstract

This paper aims at studying the potentials of eco-tourism in Don-Moon-Lek sub-district, Muang, Phetchabun in preparation for ASEAN Community. The samples of this study were 80 people who live in Don-Mun-Lek sub-district. The instruments of the study were a questionnaire about the potentials of four tourist attractions in Don-Mun-Lek sub-district, Muang, Phetchabun; Fish Lake Regional Park (Dong-Moon-Lek Temple), School Herb Centre Rajchaburana Temple and the Wooden Handicraft Group. The statistics used in data analysis were percentage, mean, standard deviation, and quality data analysis. The finding was found that Rajchaburana Temple and Wooden Handicraft Group had high potential for ecotourism while Fish Lake Regional Park (Dong-Moon-Lek Temple) and School

Herb Centre were in the moderate potential. Moreover, people in Don-Moon-Lek sub-district also need to develop these interesting places as eco-tourism locations and construct more signposts as well as promote eco-tourism for tourists who would like to visit Don-Mun-Lek sub-district.

Keywords : Eco-Tourism, ASEAN Community

บทนำ

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของหลายประเทศทั่วโลก รัฐบาลของประเทศดังกล่าวจึงให้ความสำคัญในการเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันเพื่อช่วงชิง ส่วนแบ่งตลาดท่องเที่ยวโลก โดยเฉพาะประเทศในแถบเอเชียและอาเซียนต่างกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาด เพื่อดึงนักท่องเที่ยวทั่วโลกเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศตนเพิ่มมากขึ้น การกีดกันด้านการท่องเที่ยวจึงเป็นการกีดกันที่ถูกสานกลมกลืนไปกับการพัฒนาประเทศในทุกมิติ ดังนั้น การกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาของประเทศต่างๆ จึงได้มีการบูรณาการงานด้านการท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาเศรษฐกิจ ซึ่งหากประเทศใดมีแผน ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศที่ชัดเจน บนพื้นฐานของเศรษฐกิจที่เข้มแข็ง โครงสร้างพื้นฐานที่ดี ทรัพยากรธรรมชาติมีความอุดมสมบูรณ์และบุคลากรภาคการท่องเที่ยวมีศักยภาพด้วยแล้ว จะเป็นปัจจัยสำคัญ ที่จะช่วยผลักดันให้ประเทศนั้นๆ มีข้อได้เปรียบในการแข่งขันและสามารถพัฒนาการท่องเที่ยวของตนให้เติบโต ได้อย่างมั่นคง (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2558: 1) และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) เป็นอีกหนึ่งรูปแบบของการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นนั้นๆ และแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้อง ภายใต้การจัดการการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นเพื่อให้ตระหนักถึงคุณค่าต่อการรักษา ความสมดุลของระบบนิเวศและก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนในท้องถิ่น (สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, 2541:4) ดังนั้น การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จึงเป็นนโยบายและแนวทางการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ผลักดันให้เป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวที่ต้องมีการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามวิสัยทัศน์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพไม่เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เสริมสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมีการจัดการสิ่งแวดล้อมภายใต้การมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนต่อไป ซึ่งนโยบายและแนวทางการท่องเที่ยวนี้ยังสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545- พ.ศ.2549) ที่เน้นคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา และให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เกิดสมดุลระหว่างการใช้ประโยชน์กับการอนุรักษ์ฟื้นฟู โดยการสร้างชุมชนให้มีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมดูแลรักษาฟื้นฟูและใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างเหมาะสมและยั่งยืน ซึ่งตำบลคงมูลเหล็ก อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นชุมชนมีความเข้มแข็งที่จะสร้างศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ได้ เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ และมีสถานที่น่าสนใจมากมายที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวในอนาคตอันใกล้ได้ อาทิเช่น การท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เป็นต้น

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงได้ให้ความสนใจที่จะศึกษาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในเขตตำบลคงมูลเหล็ก อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อแนวทางในการกำหนดนโยบายในการพัฒนาชุมชนด้านการท่องเที่ยวขององค์การ

บริหารส่วนตำบลดงมูลเหล็ก ในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียน ตลอดจนเกิดการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและส่งเสริมรายได้ให้แก่ชุมชนอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในเขตตำบลดงมูลเหล็ก อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์

วรรณกรรมและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ประวัติตำบลดงมูลเหล็ก

ตำบล “บ้านดงมูลเหล็ก” ก่อตั้ง ตั้งแต่สมัยมณฑลเพชรบูรณ์ เป็นมณฑลเพชรบูรณ์ เป็นมณฑลหนึ่งในประเทศไทย ซึ่งตรงกับสมัยรัชกาลที่ 4 มณฑลเพชรบูรณ์ มีข้าหลวงมาปกครอง ซึ่งมีข้าหลวงคนหนึ่งซึ่งหลวงยกบัตร (ตามหลักฐานการจดทะเบียนของวัดสว่างอารมณ์ซึ่งหลวงยกบัตรมอบที่ดินให้ทางวัดและจดทะเบียน พ.ศ.2440) หลวงยกบัตรมีข้าทาสบริวารมากมายประกอบกับเพชรบูรณ์เป็นสถานที่ปลูกยาสูบได้ดี จนได้รับตราประจำจังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นต้นยาสูบอยู่ในวงกลมหลวงยกบัตรจึงให้ข้าทาสบริวารหาพื้นที่เพื่อปลูกยาสูบ จนมาพบป่าไม้ชนิดหนึ่งชื่อว่าซีเหล็ก พื้นดินดีมาก จึงให้ข้าทาสถางป่าและปลูกยาสูบ จึงเสนอตั้งเป็นหมู่บ้านขึ้น ชื่อว่าบ้านดงซีเหล็ก (ตั้งตามป่าไม้ที่ถางปลูกยาสูบ) ขึ้นกับตำบลสะเตียง แต่ต่อมาเห็นว่าชื่อไม่สุภาพจึงเปลี่ยนชื่อหมู่บ้านมาเรียกขานกันว่า “บ้านดงซีเหล็ก” ตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา จนปัจจุบันได้รับการยกระดับจากกระทรวงมหาดไทย ให้จัดตั้งเป็น “ตำบลดงมูลเหล็ก” และนอกจากนี้ในเขตตำบลดงมูลเหล็กยังมีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ ดังนี้

1. ศูนย์สมุนไพรในโรงเรียน

ก่อตั้งในปี.ศ. 2549 ที่โรงเรียนโนนสะอาด โดย อ.เพียงจันทร์ แก้วดี ได้มีแนวคิดที่จะนำสมุนไพรประกอบในการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โดยการพาเด็กๆออกสำรวจสมุนไพรที่มีภายในชุมชนแล้วนำมาทำเป็นผลิตภัณฑ์ เช่น ชาไมยราบ, ชาใบมะยม, ชาใบมะขาม, ชาตะไคร้ เป็นต้น ต่อจากนั้นมีการเพิ่มตลาดขายผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร โดยการนำรูปผลิตภัณฑ์ที่กลุ่มฯ ผลิตขึ้นลงในอินเทอร์เน็ต

2. วัดราษฎร์บูรณะ (วัดหลวงพ่อบ้าง)

ตั้งอยู่ที่ตำบลดงมูลเหล็ก อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นวัดที่สร้างขึ้นราวๆ 400 ปี เป็นวัดที่เก่าแก่ที่สุดในตำบลดงมูลเหล็ก ใครเป็นผู้สร้างวัดนั้นไม่มีประวัติบันทึกไว้นั่นแน่ แต่ได้ทราบจากปากชาวบ้านที่ได้เล่าต่อกันมาหลายยุคหลายสมัยว่า ผู้สร้างวัด คือ หมื่นจง ซึ่งเป็นทหารเอกของเจ้ากรมธิดี ดูแลเมืองหลุมพราสาท (หมู่ที่ 4 ในปัจจุบัน) จึงให้สร้างวัดชื่อ วัดหลวง ต่อมาเกิดสงครามจึงทำให้วัดร้าง จนกระทั่งได้มีการบูรณะวัดขึ้นมาใหม่ เพื่อเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนในชุมชน

3. กลุ่มหัตถกรรมงานไม้

เกิดจากนายสายหยุด ท้วมเขียว ได้เล็งเห็นถึงประโยชน์จากเศษไม้ที่ทางชุมชนได้ขายให้กับโรงงานผลิตผลไม้กระป๋องอยู่ในชุมชน เพื่อนำไปเป็นเชื้อเพลิง ประกอบกับในหมู่บ้านและชุมชนที่มีตอไม้ เศษไม้ซึ่งเป็นวัสดุเหลือใช้ จึงได้มีความคิดที่จะนำเศษไม้เหล่านั้นมาเพิ่มมูลค่า และสร้างรายได้ให้กับครอบครัว อีกทางหนึ่งจึงได้ทดลองทำใช้เองในครัวเรือนก่อน ปรากฏว่า เป็นที่สนใจของคนในชุมชนและนอกชุมชน ผลงานเป็นที่ประจักษ์ ส่งผลให้ ทางกลุ่มต้องการ

เพิ่มช่องทางการตลาด จึงได้ติดต่อทางภาครัฐเพื่อจัดตั้งเป็นผลิตภัณฑ์ OTOP ของตำบลดงมูลเหล็ก ได้รับการคัดสรรเป็นสินค้า OTOP ของตำบลดงมูลเหล็กในปี พ.ศ. ๒๕๔๙ ปัจจุบันกลุ่มหัตถกรรมงานไม้ตั้งอยู่ที่บ้านของนายสายหยุด ท่วมเขียว หมู่ 10 ตำบลดงมูลเหล็ก อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์

4. อุทยานปลาวัดดงมูลเหล็ก

อุทยานปลาแห่งวัดดงมูลเหล็ก ตำบลดงมูลเหล็ก อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ มีประวัติความเป็นมาเมื่อปี พ.ศ. 2547 ได้ประสบปัญหาภัยแล้ง ทำให้ต้องแก้ปัญหาโดยการสร้างแหล่งกักเก็บน้ำขึ้นมา หลังจากนั้นภัยแล้งเริ่มทุเลาลง เจ้าคณะตำบล ดงมูลเหล็ก ซึ่งเป็นเจ้าอาวาสวัดดงมูลเหล็ก จึงได้นำพันธุ์ปลาหลากหลายชนิดมาปล่อย และปรับปรุงทัศนียภาพรอบ ๆ สระน้ำ ปัจจุบัน อุทยานปลาวัดดงมูลเหล็ก จึงกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวของชาวดงมูลเหล็ก

แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ความหมายการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

สฤณี แสงอรุณ (2548 : 2) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ หรือ ecotourism ว่าเป็นแนวความคิดที่เพิ่งปรากฏขึ้นเมื่อไม่นานมานี้ และยังมีการใช้คำภาษาอังกฤษอื่นๆ ที่ให้ความหมายเช่นเดียวกัน ที่สำคัญได้แก่ Nature Tourism, Bio Tourism, Green Tourism เป็นต้น นอกจากนี้ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (อังกฤษ: Ecotourism) ยังหมายถึงการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงสภาพแวดล้อม และผู้ที่มาท่องเที่ยวนั้นจะต้องเป็นบุคคลเฉพาะกลุ่มโดยรู้และไม่ทำลายสภาพแวดล้อม เช่น ทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรชุมชน หรือสิ่งที่น่าสนใจที่จะทำการท่องเที่ยวนั้นเสียหาย ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์นี้รวมไปถึงรูปแบบการท่องเที่ยวในเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หรือการท่องเที่ยวในรูปแบบ MICE (<https://th.wikipedia.org/wiki/การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์> สืบค้นเมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2558)

จากการให้ความหมายและคำจำกัดความการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ดังกล่าวข้างต้น พอจะสรุปได้ว่าการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ หมายถึง การท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางไปยังแหล่งธรรมชาติและแหล่งวัฒนธรรมอย่างมีความรับผิดชอบ โดยไม่สร้างความเสียหายให้แก่ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมที่อยู่บริเวณนั้นๆ รวมเป็นการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งที่มีอยู่แต่ดั้งเดิมให้คงอยู่ต่อไป เป็นการท่องเที่ยวที่มีวัตถุประสงค์เพื่อชื่นชม ศึกษา เรียนรู้ และเพลิดเพลินไปกับทัศนียภาพ พืชพรรณ และสัตว์ป่า ตลอดจนลักษณะทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในแหล่งธรรมชาตินั้น

การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว

บุปผา วงษ์พันธุ์ทา (2544: 24-25) ได้ประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวโดยพิจารณาจากองค์ประกอบ 4 ประการ คือ

- 1) ความปรารถนาของผู้เที่ยว
- 2) ความสามารถในการใช้บริการของนักท่องเที่ยว
- 3) ความสะดวกในการเดินทางและการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว
- 4) ความสามารถที่จะรับได้ของพื้นที่

สำนักพัฒนาการท่องเที่ยวกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา(2550) ได้ระบุดัชนีชี้วัด 5 ด้าน ในการประเมินศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยว ได้แก่

- 1) ศักยภาพในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว
- 2) การเข้าถึงแหล่งธรรมชาติ
- 3) ความปลอดภัยด้านการท่องเที่ยว
- 4) ศักยภาพในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน
- 5) ศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวจากปัจจัยภายนอก (บุปผา วงษ์พันธุ์หา 2544: 24-25)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อารยา อินคชสาร (2554) ได้ศึกษาศักยภาพของตลาดน้ำวัดกลางคูเวียงในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ผลการศึกษาพบว่า ตลาดน้ำวัดกลางคูเวียงมีศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.75$) โดยด้านที่ควรปรับปรุงอย่างเร่งด่วนคือ ด้านการบริการท่องเที่ยว ($\bar{X} = 2.50$) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น ($\bar{X} = 2.52$) และด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว ($\bar{X} = 2.58$)

สำหรับข้อเสนอแนะในการพัฒนาตลาดน้ำกลางคูเวียงให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ การเพิ่มจำนวนร้านค้าและร้านอาหาร จัดให้มีเจ้าหน้าที่และมัคคุเทศก์ท้องถิ่นในการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวผ่านสื่อต่างๆ การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมการดำเนินการด้านการท่องเที่ยว และเพิ่มระบบรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวตลาดน้ำกลางคูเวียงให้เกิดความยั่งยืน

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง การศึกษาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เพื่อพัฒนาสู่การเป็นประชาคมอาเซียน: กรณีศึกษาในเขตชุมชนตำบลงมูลเหล็ก อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ผู้วิจัยมีขั้นตอนในการดำเนินงานวิจัยดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร โดยการศึกษาจากหนังสือ เอกสารทางวิชาการ การสืบค้นทางอินเทอร์เน็ต แหล่งข้อมูลต่างๆ ในชุมชน และการศึกษาจากรายงานวิจัย สารนิพนธ์และวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง

2. พัฒนาเครื่องมือ ซึ่งได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในเขตชุมชนตำบลงมูลเหล็ก อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์

3. ศึกษาภาคสนาม (Field Study) โดยใช้วิธีการสอบถามความคิดเห็น จากผู้ให้ข้อมูลที่อยู่ภายใต้ขอบเขตการศึกษาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในเขตตำบลงมูลเหล็ก และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ ชาวบ้าน ผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการ เพื่อนำมาวิเคราะห์ให้ได้ข้อสรุปที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในเขตตำบลงมูลเหล็ก อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ต่อไป

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้ดูแลสถานที่ท่องเที่ยวในเขตตำบลงมูลเหล็ก เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐในตำบลงมูลเหล็ก และประชาชนทั่วไป จำนวน 80 คน โดยการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Random Sampling) โดยแบ่งการสอบถามความคิดเห็นจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวที่ละ 20 คน จากแหล่งท่องเที่ยวทั้งหมด 4 แห่ง (ได้แก่ อุทยานปลา วัดราชภูรณะ สวนสมุนไพร และกลุ่มหัตถกรรมงานไม้)

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในเขตชุมชนตำบลดงมูลเหล็ก อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสอบถามความคิดเห็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้ดูแลสถานที่ท่องเที่ยวในเขตตำบลดงมูลเหล็ก (ได้แก่ อุทยานปลา วัดราษฎร์บูรณะ สวนสมุนไพร และกลุ่มหัตถกรรมงานไม้) เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐในตำบลดงมูลเหล็ก และประชาชนทั่วไป จากนั้นนำข้อมูลมาสรุป วิเคราะห์ และนำเสนอผลการวิจัยโดยใช้ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของอุทยานปลา ในเขตชุมชนตำบลดงมูลเหล็ก อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในเขตตำบลดงมูลเหล็ก อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์

จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างประชาชนในเขตตำบลดงมูลเหล็ก อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 80 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 43 (คิดเป็นร้อยละ 53.7) มีช่วงอายุ 56 ปี ขึ้นไป จำนวน 18 คน (คิดเป็นร้อยละ 22.5) จบการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 33 คน (คิดเป็นร้อยละ 41.2) ประกอบอาชีพเกษตรกร จำนวน 27 คน (คิดเป็นร้อยละ 33.7) รายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท จำนวน 35 คน (คิดเป็นร้อยละ 43.7)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวของอุทยานปลา

ประชาชนในท้องถิ่นส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในเรื่องของศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวของอุทยานปลาโดยรวม อยู่ในระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นจะเห็นว่ามีความคิดเห็นว่ายูทยานปลาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสะดวก ปลอดภัยในการเดินทาง และง่ายต่อการเข้าถึง ($\bar{X}=4.05$) รองลงมาเป็นด้านความผูกพันต่อท้องถิ่น ($\bar{X}=4.05$) และมีสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวเพียงพอ เช่น ไฟฟ้า น้ำประปา ห้องน้ำ ถึงขยะ ลานจอดรถ ($\bar{X}=3.95$) ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวของศูนย์สมุนไพรในโรงเรียน

ประชาชนในท้องถิ่นส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในเรื่องของศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวของศูนย์สมุนไพรในโรงเรียนโดยรวม อยู่ในระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นจะเห็นว่ามีความคิดเห็นว่ายูศูนย์สมุนไพรในโรงเรียนเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความผูกพันต่อท้องถิ่น ($\bar{X}=4.05$) รองลงมาคือ มีความสะดวก ปลอดภัยในการเดินทาง และง่ายต่อการเข้าถึง ($\bar{X}=3.45$) และมีความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน ($\bar{X}=3.45$) ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวของวัดราษฎร์บูรณะ

ประชาชนในท้องถิ่นส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในเรื่องของศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวของวัดราษฎร์บูรณะโดยรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นจะเห็นว่ามีความคิดเห็นว่ายูวัดราษฎร์บูรณะเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความ

ผูกพันต่อท้องถิ่น ($\bar{X}=4.60$) รองลงมาคือ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นที่รู้จักกันดีเป็นอย่างดี ($\bar{X}=4.45$) และเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่แสดงถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชน ($\bar{X}=4.30$) ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวของกลุ่มหัตถกรรมงานไม้

ประชาชนในท้องถิ่นส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในเรื่องของศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวของวัดราษฎร์บูรณะโดยรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นจะเห็นว่ามีความคิดเห็นว่าวัดราษฎร์บูรณะเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพผูกพันต่อท้องถิ่น ($\bar{X}=4.40$) รองลงมาคือ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่แสดงถึงการอนุรักษ์ไว้ซึ่งภูมิปัญญาท้องถิ่น ($\bar{X}=4.35$) และมีส่วนร่วมของกลุ่มอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ($\bar{X}=4.10$) ตามลำดับ

สรุปและวิจารณ์ผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในเขตตำบลงมูลเหล็ก อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า ประชาชนในเขตตำบลงมูลเหล็กมีความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวของอุทยานปลาและศูนย์สมุนไพรในโรงเรียน อยู่ในระดับ ปานกลาง ส่วนวัดราษฎร์บูรณะ (วัดหลวงพ่อทั้ง) และกลุ่มหัตถกรรมงานไม้ มีความคิดเห็นว่ามีศักยภาพอยู่ในระดับ มาก นอกจากนี้ ยังมีข้อเสนอแนะให้มีการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวต่อไป โดยให้ประชาชนและหน่วยงานทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น ตลอดจนมีการจัดทำป้ายบอกทาง และจัดให้มีการประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยวอย่างจริงจัง

จากการวิเคราะห์และสรุปผลการวิจัยข้างต้น สามารถอภิปรายประเด็นสำคัญได้ดังนี้

ผู้วิจัยดำเนินการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวของประชาชนในเขตตำบลงมูลเหล็ก แหล่งท่องเที่ยวทั้ง 4 แห่ง ได้แก่ อุทยานปลา ศูนย์สมุนไพรในโรงเรียน วัดราษฎร์บูรณะ (วัดหลวงพ่อทั้ง) และกลุ่มหัตถกรรมงานไม้ และสอบถามเกี่ยวกับศักยภาพการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของประชาชนในเขตตำบลงมูลเหล็ก อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่าศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวของอุทยานปลาและศูนย์สมุนไพรในโรงเรียน อยู่ในระดับ ปานกลาง ส่วนวัดราษฎร์บูรณะ (วัดหลวงพ่อทั้ง) และกลุ่มหัตถกรรมงานไม้ มีศักยภาพอยู่ในระดับ มาก และมีข้อเสนอแนะให้มีการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวต่อไป โดยให้ประชาชนและหน่วยงานทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น ตลอดจนมีการจัดทำป้ายบอกทาง และจัดให้มีการประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยวอย่างจริงจัง ซึ่งสอดคล้องกับ อารยา อินคชสาร (2554) ที่ได้ศึกษาศักยภาพของตลาดน้ำวัดกลางคูเวียง ในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ผลการศึกษาพบว่า ตลาดน้ำวัดกลางคูเวียงมีศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.75$) โดยด้านที่ควรปรับปรุงอย่างเร่งด่วนคือ ด้านการบริการท่องเที่ยว ($\bar{X}=2.50$) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น ($\bar{X}=2.52$) และด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว ($\bar{X}=2.58$) สำหรับข้อเสนอแนะในการพัฒนาตลาดน้ำกลางคูเวียงให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ การเพิ่มจำนวนร้านค้าและร้านอาหาร จัดให้มีเจ้าหน้าที่และมัคคุเทศก์ท้องถิ่นในการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวผ่านสื่อต่างๆ การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมการดำเนินการด้านการท่องเที่ยว และเพิ่มระบบรักษาความปลอดภัยให้แก่ นักท่องเที่ยว เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวตลาดน้ำกลางคูเวียงให้เกิดความยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในด้านการนำผลการวิจัยไปใช้และข้อเสนอแนะ

ในการทำวิจัยต่อไป ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรนำผลการวิจัยไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างอื่นๆ และศึกษาผลการใช้ต่อไป
2. ควรมีการขยายผลการวิจัยสู่การใช้ประโยชน์แก่ชุมชน เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
2. ควรศึกษาวิจัย หรือดำเนินการสำรวจศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวจากกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในเขตตำบลดงมูลเหล็ก เพื่อให้ได้ข้อมูลในการจัดทำแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของตำบลดงมูลเหล็กต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ที่ให้ทุนสนับสนุนงานวิจัยเรื่องนี้ ขอขอบคุณหน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชนในเขตตำบลดงมูลเหล็ก อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว และให้ข้อมูลที่เพียงพอสำหรับสรุปเป็นผลการวิจัย ขอขอบคุณผู้บริหาร ผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจคุณภาพเครื่องมือ และเจ้าหน้าที่ของสถาบันวิจัยและพัฒนาทุกท่าน ที่อำนวยความสะดวกในการจัดทำเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการวิจัย จนทำให้การดำเนินงานวิจัยในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2552). โครงการศึกษาเพื่อประเมินผลกระทบการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศใน

อนาคตต่อคลัสเตอร์การท่องเที่ยวของไทย. รายงานวิจัยกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.

_____. (2558). ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย ปี พ.ศ. 2558-2560. รายงานวิจัยกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.

การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์. <https://th.wikipedia.org/wiki/>. สืบค้นเมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2558.

จารุจน์ กลิ่นดีปลี. (2541). การประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษา:

อุทยานแห่งชาติไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี. ภาคนิพนธ์หลักสูตรการจัดการสิ่งแวดล้อม สำนักพัฒนาบัณฑิตศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

จุฑามาศ ไชยสร. (2536). การศึกษาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัด

แม่ฮ่องสอน. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

บุปผา วงษ์พันธุ์ทา. (2544). การประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอำเภอหัวหิน จังหวัด ประจวบคีรีขันธ์.

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (2545). โครงการศึกษาแผนปฏิบัติการท่องเที่ยว เชียงราย พะเยา น่าน.มปท.

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554. PUBLICATION: กรุงเทพฯ: บริษัทศิริวัฒนา อินเตอร์พรีนท์ จำกัด,
2556.

ศิริจรรยา ประพุดติกิจ. (2553). การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด เพื่อจัดทำ
เส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สฤษฎ์ แสงอรุณ. (2548). การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์หรือนิเวศ (Ecotourism). (ออนไลน์). แหล่งที่มา
www.dnp.go.th/NPO/html/Tour/Eco_Tour.html.

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. (2542). การดำเนินการเพื่อกำหนดนโยบายการ
ท่องเที่ยวเพื่อการรักษาระบบนิเวศ. กรุงเทพมหานคร.

อารยา อินทชสาร. (2554). การประเมินศักยภาพของตลาดน้ำวัดกลางคูเวียงเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ.
วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการภาครัฐและเอกชน มหาวิทยาลัยศิลปากร.

Ceballos-Lascurain, H. (1991). Tourism, eco-tourism and protected areas in kusler, (ed) Eco-
tourism and Resource Conservation. Vol 1. Eco-tourism and resource. Conservation
project. Maryland: The Wildlife Society.